

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallof

Museu del Cinema - c/ Sèquia, 1 - 17001 Girona - Tel: 972 412 777 - Fax: 972 413 047 - E-mail: museu_cinema@ajgirona.org

CINEMA D'ANIMACIÓ

del zoòtrop al 3-D

EXPOSICIÓ
1 JULIOL / 14 SETEMBRE '03

Image: Bob Catman, Fox in a Hat (1917) Disney public: Popo Iruvo

MUSEU DEL CINEMA:
www.museudelcinema.org carrer sèquia, 1 17001 - GIRONA

organitza:
Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallof

Ajuntament de Girona

LA SALLE
Universitat Ramon Llull

col·labora:
Grup Sistema Informàtic
Públics de Girona
el Periòdic

Exposició temporal

Ajuntament de Girona

Una successió d'imatges immòbils projectades a un cert ritme ens dóna la il·lusió de moviment. Però aquest moviment no existeix pas. Ho sabem tots. En realitat, el rodatge d'un film, la realització de la imatge, anul·la el moviment, el paralitza. I és posteriorment en la projecció on aquest es restitueix, sota una forma fantasmagòrica. Una imatge rera una altra, i ens deixem dur... Dit d'una altra manera, no hi ha veritablement cap diferència de naturalesa entre el cinema d'animació i allò que entenem com a cinema convencional. I encara més: podem afirmar que tot film és cinema d'animació.

No obstant, quant al terme de cinema d'animació, aquest agrupa els films creats gràcies a la tècnica d'enregistrament d'imatge per imatge i la seva essència se situa dintre de la capacitat de donar vida a tot el que està inanimat, ja siguin dibuixos, ja siguin marionetes, siluetes, plastilines, o en definitiva tot allò que fixat en el temps no pot ésser considerat com a viu... En aquesta exposició podrem veure, doncs, com l'animació no és exclusiva dels dibuixos animats, si bé en són l'estendard, i més enllà, també, com no és pas una forma d'art reservada tan sols per als infants.

SUMARI

Fitxa tècnica
Guió
Especificacions tècniques
Activitats relacionades

FITXA TÈCNICA

Producció: Museu del Cinema - Col·lecció Tomàs Mallol / Ajuntament de Girona i La Salle - Universitat Ramon Llull

Idea i guió: Jaume Duran

Realització: Departament de Tecnologies Audiovisuals, Màster en Guió d'Animació 3-D i Màster en Comunicació i Producció Audiovisual Digital, ambdós de l'Escola Universitària La Salle - Universitat Ramon Llull

Disseny: Pepo Rivero

Materials exposats: Museu del Cinema

Col·labora: Sistemes CAD

Agraïments audiovisuals: 20th Century Fox, Aardman Animation, Apple Films, Belvision, Bolex Brothers, Burton / Di Novi, Ceskolovensky Film Export, Columbia Pictures, Cromosoma TV Produccions, DreamWorks SKG, Hanna & Barbera, Institut Nacional de l'Audiovisual, Khonzhonkov Company, King Features Syndicate, Lauren films, Lucasfilm, Ltd., Metro Goldwyn Mayer, ONF, Paramount Pictures, Pathé, Pixar Animation, RKO Pictures, Studio Ghibli, The Vitagraph Co. of America, Touchstone Pictures, Trnka Studios, United Artists, Universal Pictures, UPA, Walt Disney Productions, Warner Bros.

Membre protector: El Periódico de Catalunya

-
- Inauguració: dilluns 30 de juny de 2003, a les 19.00h
  - Exposició: de l'1 de juliol al 14 de setembre de 2003
  - Horari: de dimarts a diumenge 10.00h a 20.00h.
  - Lloc: sala d'exposicions temporals del Museu del Cinema
  - Entrada: gratuïta

(àrea 1) Inicis de l'animació

Animar les imatges és un vell somni de la humanitat. En el segle XVII, ho intentà el probablement inventor de la *llanterna màgica*, l'holandès **Christiaan Huygens** (1629-1695). Però no fou fins el 1832, quan el físic belga **Joseph Plateau** (1801-1883) construí el *fenaquistoscopi*, que es pogué veure per primera vegada un dibuix animat. Tanmateix els seus moviments eren repetitius.

Posteriorment, hi hagueren altres aparells similars al *fenaquistoscopi* fins que el 1892 el francès **Émile Reynaud** (1844-1917) inicià a París les representacions del *teatre òptic* amb un aparell que aconseguia projectar sobre una pantalla dibuixos animats amb una durada d'entre 6 i 15 minuts. Tres anys abans de l'invent del cinematògraf, ja s'explicaven històries amb dibuixos animats.

Cronologia breu dels orígens:

- 1832 *Fenaquistoscopi* (del grec *Phénakistiscos*, enganyar, i *Scopein*, mirada). J. Plateau.
- 1834 Zoòtrop (del grec *Zoon*, animal, i *Tropos*, acció de girar). W. G. Horner.
- 1866 *Coreutoscopi*. Beale.
- 1868 *Folioscopi*. Linnet.
- 1871 *Lantern wheel of life*. T. Ross.
- 1877 *Praxinoscopi* (del grec *Praxis*, moviment, i *Scopein*, mirar o mirada). E. Reynaud.
- 1888 *Teatre òptic*. E. Reynaud.

(1) ***Humorous Phases of Funny Faces*** (1906) està considerat per molts el primer film de dibuixos animats de la història i hi podem veure com les mans d'un dibuixant van pintant i esborrant diversos rostres i personatges sobre una pissarra negra. El seu creador és l'anglès **James Stuart Blackton** (1875-1941), el primer a utilitzar de manera enginyosa el procediment de l'animació en un film.

(2) ***Fantasmagorie*** (1908) és l'espectacle del francès Émile Courtet, més conegut com **Émile Cohl** (1857-1938), que crea una nova forma d'il·lusionisme relacionada per essència amb el món real: un dibuix de transformacions en què un elefant es converteix progressivament en una ballarina i, posteriorment, en altres personatges. Al seu temps, crea també en *Fantoches*, el considerat primer personatge de dibuixos animats de la història.

(3) ***Gertie*** (***Gertie the Dinosaur***, 1914), que segons sembla era un dinosaure femella, és una creació del nord-americà **Windsor McCay** (1869-1934), habitual col·laborador en periòdics, el qual triga tres anys a dibuixar el rèptil. Aquest curtmetratge és una de les primeres obres mestres de la història de l'animació en què es percep una certa relació amb les tires còmiques que es publicaven en la premsa diària.

(4) ***Fèlix en el País de les Fades*** (***Felix in Fairland***, 1917) és una de les múltiples creacions protagonitzades per ***Fèlix el Gat***, creat pel nord-americà **Otto Messmer** (1892-1983), que l'irlandès nascut a Austràlia Patrick O'Sullivan, més conegut com **Pat Sullivan** (1887-1933), s'encarrega de perfeccionar. El personatge és un dels més populars dels anys 20 i una rèplica del ***Krazy Kat*** del dibuixant de còmics **George Herriman**.

(àrea 2) Els dibuixos animats nord-americans

Parlar dels dibuixos animats a Nord-amèrica suposa parlar de **Walt Disney** (1901-1966), que crea el 1923, en companyia del seu germà **Roy**, els **Hollywood Disney Studios** que més tard esdevenen la **Walt Disney Productions**, fàbrica d'innovacions tècniques que permeten de transformar els dibuixos animats en un mitjà d'expressió artística summament sofisticat i perfeccionat, i bressol de molts dibuixants que acaben creant la seva pròpia firma.

(5) ***El vaixell de vapor d'en Willie*** (***Steamboat Willie***, 1928) és la primera realització de dibuixos animats sonors de la història. L'obra està protagonitzada per Mickey Mouse, possiblement el personatge de dibuixos animats més conegut del món, creat el 1928 per Walt Disney, que li posa la veu, i el seu col·laborador en els primers anys Ub Iwerks (1901-1971), que li dona l'aparença física.

(6) ***Blancaneus i els set nans*** (***Snow White and the Seven Dwarfs***, 1937), dirigida per **David Hunt**, és el primer llargmetratge en color de dibuixos animats de la història produït per la **Walt Disney Productions**. La

seva perfecció tècnica consisteix a dibuixar fins a cinc plans diferents sobre unes làmines que se sobreponien, respectant una separació màxima de 35mm, i que es filmaven simultàniament amb una innovadora càmera que era capaç de filmar a la vegada cinc nivells de profunditat.

(7) *Els monstres mecànics* (***Mechanical Monsters***, 1941) és una de les múltiples creacions protagonitzades per *Superman*, creat per **Jerry Siegel** i **Joe Shuster**, i produït pels vienesos de naixement **Max** (1883-1972) i **Dave** (1894-1979) **Fleischer**, els quals també produeixen la caricatura anticipada de la *pin-up*, la *Betty Boop*, dissenyada per **Grim Natwick**, i el mariner que havia servit per anunciar espinacs, en *Popeye*, d' **E. C. Segar** i **Jack Mercer**, entre d'altres.

(8) *Súper Ratolí* (***Super Mouse*** o ***Mighty Mouse***, 1942) és un dels híbrids, mescla de *Mickey Mouse* i de *Superman*, més aconseguits dels dibuixos animats creat per l'estudi *Terrytoons*, el qual és fundat el 1930 per **Paul Terry** (1887-1971), que ven la seva companyia posteriorment, el 1955, a la cadena de televisió CBS, la qual crea un programa sobre el personatge on també es dona lloc a altres creacions.

(9) *Llevant àncores* (***Anchors Aweigh***, 1945) és un film dirigit per **George Sidney** i protagonitzat per **Kathryn Grayson**, **Gene Kelly** i **Frank Sinatra**, que combina imatge real amb dibuixos animats de **Bill Hanna** (1910-2001) i **Joe Barbera** (1911-), els quals col·laboren en les seves creacions per a la *Metro Goldwin Mayer*, abans de fundar la seva pròpia productora, essent el gat i el ratolí *Tom & Jerry* (1940) una de les més conegudes.

(10) *El poeta i el camperol* (***The Poet and the Peasant***, 1946) és una de les múltiples creacions protagonitzades per l'osset *Andy Panda* que es recolzen amb música clàssica i on cabalment intervé el boig ocell picot *Woody Woodpecker*, creat per **Ben Hardaway**. Ambdós personatges pertanyen a l'estudi de **Walter Lantz** (1900-1994), antic col·laborador de **Walt Disney**, que s'acaba associant a la *Universal Pictures*.

(11) *Ragtime Bear* (1949) està protagonitzat pel llosc *Mister Magoo*, personatge creat principalment per **John Hubley** per a la *UPA* (*United Production of America*), creada el 1941 per **Stephen Bosustow**, **David Hilberman** i **Zachary Schwartz**, sota el nom de *United Film and Poster Service*, i aglutinadora de rellevants figures d'estil molt divers del món de l'animació que veuen la llibertat creadora que impera en el grup des de la seva formació.

(12) *Dixieland Droopy* (1953) és una de les múltiples creacions protagonitzades pel gosset *Droopy*, de **Tex Avery** (1908-1980), el qual comença treballant al costat de **Walter Lantz**, col·labora després amb la *Warner Bros.*, i finalment ho fa amb la *Metro Goldwin Mayer*, amb **Fred Quimby** al capdavant, i amb un estil de dibuix tradicional, però incloent-hi el contrasentit, la insensatesa, la negació per l'absurd, un estil particular de la persecució i un ritme sincopat molt personal.

(13) *Pesticida rosa* (***Pink Pest Control***, 1968) és una de les múltiples creacions protagonitzades per la *Pantera Rosa*, que produeix **David H. De Patie** i **Isadore 'Friz' Freleng**. El tema musical dels seus títols de crèdit està firmat per **Henry Mancini**, tema que també apareix en els títols de crèdit del film *The Pink Panther* (1964) de **Blake Edwards**, protagonitzat per **Peter Sellers**, que tindrà segones parts.

(14) *El senyor dels anells* (***The Lord of the Rings***, 1978), basat en els dos primers volums de l'obra de **J.R.R. Tolkien**, és un film de **Ralph Bakshi** (1938-), un dels realitzadors de llargmetratges contemporanis més prolífics i més desiguals, per a la *United Artists*. L'extensió de la novel·la obliga a l'autor a projectar una continuació, corresponent bàsicament al tercer volum de l'obra, que per problemes amb el productor no s'acaba fent.

(15) *El show del Bugs Bunny i els seus amics, el show del Correcamins* (***The Bugs Bunny / Road Runner Movie***, 1979) és un film realitzat per **Chuck Jones** (1912-2002), un dels grans creadors de la companyia *Warner Bros.*, que és un dels estudis més actius dels anys trenta i posteriors, al qual s'atribueix la invenció dels *cartoon*, i on *Bugs Bunny* n'és el principal representant, juntament amb d'altres molts personatges com *Porky*, *Silvestre* i *Piolín* (*Sylvestre & Tití*), *Speedy Gonzales*...

(16) *El món secret de la sra. Brisby* (***The Secret of NIMH***, 1982), basat en la novel·la de **Robert C. O'Brien**, és un film dirigit i produït per **Don Bluth** (1937-), i realitzat després de la seva etapa a la *Walt Disney Productions*. Els experiments realitzats amb animals a l'Institut Nacional d'Higiene Mental (NIMH) és per exemple un dels diferents moments del film que permet combinar la pura fantasia amb la reflexió moral.

(17) *Especial Nadal* (***Christmas Special***, 1989) és una de les múltiples creacions protagonitzades pels *Simpsons*, de **Matt Groening** (1954-), que ofereix el retrat peculiar d'una família nord-americana de classe

mitjana. L'episodi en aquest cas està dirigit per **David Silverman**, que en dirigirà també d'altres, i pertany a la primera temporada d'una sèrie televisiva que s'ha mantingut ben viva fins els nostres dies.

(18) *L'aniversari d'en Bob* (**Bob's Birthday**, 1993) és un curtmetratge dirigit per **Alison Snowden** i **David Fine** i produït per la canadenc *ONF (Office National du Film)*, o *NFB (National Film Board)*, segons l'idioma oficial triat. L'organisme neix amb la Segona Guerra Mundial i el crea per encàrrec del govern canadenc el britànic **John Grierson**, considerat un dels pares del documental, que treballarà amb **Norman McLaren** entre d'altres.

(19) *Em vaig casar amb una persona estranya* (**I Married a Strange Person!**, 1997) és un curtmetratge de **Bill Plympton** (1946-), un il·lustrador i dibuixant independent, amb un estil gràfic i un llapis de color molt personal, que posa en escena els seus personatges d'una manera força cruel, estrafolària i sarcàstica, però invariablement vulgar.

(àrea 3) **Els dibuixos animats europeus, japonesos i de la resta del món**

Davant del fort mercat nord-americà quant a la producció de dibuixos animats, Europa s'ha mantingut sempre amb interessants propostes. França, la Gran Bretanya, Bèlgica i alguns països de l'Est, entre d'altres, ofereixen produccions de gran qualitat. A l'altra banda del món, el mercat asiàtic ha estat abanderat principalment pel Japó, que desenvolupa tot un estil anomenat *anime*, a partir principalment de les fonts del còmic, el *manga*. Àfrica, Oceania i Sud-amèrica han tingut, pel que fa a la producció, una repercussió menor.

(20) *El apóstol* (1917), de l'italià emigrat a l'Argentina el 1900 **Quirino Cristiani** (1896-1984), està considerat el primer llargmetratge d'animació de la història. Totes les còpies del film, que és descobert i llargament analitzat per **Giannalberto Bendazzi**, van ser destruïdes en un incendi el 1926, i l'únic que en l'actualitat resta al respecte són dissenys preparatoris de l'autor.

(21) *Planeta salvatge* (**La Planète sauvage**, 1973), dirigit pel francès **René Laloux** (1929-), amb col·laboració de **Roland Topor** (1938-1997), és un film elaborat als estudis d'animació *Jirí Trnka* de l'antiga Txecoslovàquia i produït per l'*Institut National de l'Audiovisuel* i el *Ceskoslovensky Film Export*. El film, basat en la novel·la d'**Stefan Wul**, presenta no solament una enorme originalitat temàtica, sinó també visual.

(22) *El Rei i l'ocell* (**Le Roi et l'oiseau**, 1979) està realitzat per **Paul Grimault** (1905-1994), probablement el realitzador francès més destacat pel que fa a la tècnica dels dibuixos animats. Des de la dècada de 1930, en què funda amb **André Sarrut** el seu estudi *Les Gémeaux*, treballa amb nombroses animacions properes a l'anomenat *realisme poètic* i col·labora amb el seu amic **Jacques Prévert**.

(23) *La revolta dels animals* (**Animal Farm**, 1954), basat en la famosa novel·la de **George Orwell**, és un film del britànic d'origen hongarès **John Halas** (1912-1995) i del també britànic **Joy Batchelor** (1914-1991). El film, que és el primer llargmetratge de dibuixos animats realitzat a la Gran Bretanya, presenta la identificació dels porcs amb el partit bolxevic i de *Napoleó*, el més murri i covard d'aquests, amb Stalin. Per contra, l'abnegació i la creença estan representades per *Boxer*, el cavall.

(24) *El submarí groc* (**Yellow Submarine**, 1968), sobre l'àlbum de *The Beatles*, és un film produït per *Apple Films-King Features Syndicate* del nascut a Toronto **George Dunning** (1920-1979), que fa carrera a la Gran Bretanya i treballa en films d'animació, segons ell, experimentals. El responsable dels dibuixos i del disseny del film, que era el tercer del grup britànic, és **Heinz Edelman**.

(25) *El conte de Nadal* (**A Christmas Carol**, 1986) del nascut a Toronto però instal·lat a Londres **Richard 'Dick' Williams** (1933-) és una obra sobre el clàssic relat de **Charles Dickens**. El film marca l'evolució de l'autor cap a la simplicitat al servei de l'eficàcia i l'estètica, essent l'elegància la seva principal virtut.

(26) *Tintín al llac dels taurons* (**Tintin et le lac aux requins**, 1972), del còmic creat per **Georges Remi 'Hergé'**, és una realització, sota la direcció de **Raymond Leblanc**, de l'estudi belga *Belvision*, el qual també realitza les aventures d'*Astèrix*, del còmic creat per **Albert Uderzo** i **René Goscinny**, i les aventures de *Lucky Luke*, per **Maurice de Bèvere 'Morris'** i **René Goscinny**, entre d'altres.

(27) *Els barrufets* (**Schtroumpfs** o **Smurfs**), de **Pierre Culliford 'Peyo'**, és una creació protagonitzada pels mundialment coneguts nans blaus que dona lloc al film *La flauta dels barrufets* (**Le flute a six schtroumpfes**, 1979) i a uns episodis de televisió de la belga *TVA Dupuis*, que dirigeix **Eddy Ryssack**, i de la nord-americana *Hanna & Barbera*.

(28) **Surogat** (1961) és el primer film d'animació no americà que s'emporta un *Òscar* de l'*Acadèmia de Hollywood* i està dirigit per **Dusan Vukotic** (1927-1998), caricaturista, il·lustrador i animador de l'antiga Iugoslàvia. L'obra presenta una animació minimalista plena d'idees intel·ligents amb un marcat to irònic, on l'amor, la gelosia i la mort són ben presents.

(29) *El conte dels contes* (**Skaska skasok**, 1979) és considerat un dels millors films d'animació de tots els temps i està realitzat per **Youni Norstein** (1941-), nascut a l'antiga URSS. El muntatge de l'obra, més que el guió, és una suma de records d'infantesa de l'autor i d'escenes oníriques sota una forma de seqüències recurrents.

(30) **Don Quijote de la Mancha** (1978), basada en l'obra de **Miguel de Cervantes**, és una sèrie de continuïtat per a la televisió, la *TVE*, dirigida per **Cruz Delgado** (1929-), que en els seus inicis treballa als *Estudios Moro*, de **José Luis i Santiago Moro**, fundats a Madrid el 1955 i dedicats en un principi al món de la publicitat.

(31) **Les tres bessones i Gaudí** (2002) és una de les múltiples creacions sobre *Les tres bessones*, de la catalana **Roser Capdevila** (1939-), dirigida per **Ernest Agulló i Jordi Valbuena** i produïda per *Cromosoma i TV3* a Catalunya. L'obra, protagonitzada com sempre per les germanes *Anna, Helena i Teresa*, gira al voltant de la vida de l'arquitecte català **Antoni Gaudí** i s'emmarca en els actes de celebració dels 150 anys del seu naixement.

(32) *Astro Boy* (**Tetsuwan Atom**, 1963) és una de les primeres sèries de televisió d'animació japonesa basada en el *manga* de 1951 del seu creador i realitzador **Osamu Tezuka** (1928-1989), una llegenda contemporània del dibuix animat japonès, influenciat per **Walt Disney** i els germans **Fleischer**. La sèrie finalitza la seva emissió després de quatre anys en antena, a més d'un llargmetratge el 1964, tot i que posteriorment té una imitació autoritzada el 1973 i una tímida reparació el 1980.

(33) *Heidi* (**Alps no Shôjo Haiji**, 1974), realitzada per **Isao Takahata** (1935-), és una sèrie de televisió basada en el relat de l'escriptora suïssa **Johanna Spyri**. El realitzador, que és l'autor també de *Marco* (**Haha no Tanuzete Sansen-ri**, 1976), entra a treballar en l'estudi *Tôei Doga*, creat a finals de la dècada de 1950, on coneix **Hayao Miyazaki**, amb qui funda el 1985 el cèlebre estudi *Ghibli*.

(34) *Bola de drac* (**Dragon Ball**), sèrie apareguda el 1984, és una creació d'**Akira Toriyama** (1955-), el protagonista de la qual és *Son Goku*, versió modernitzada i humanitzada del *Rei Mono*, personatge popular d'una antiga llegenda xinesa, de nom *Sun Wu Kong* (en japonès, *Son Goku*). L'autor és també el creador de la sèrie **Dr. Slump** (1980), protagonitzada per *Arale-chan*, una nena androide creada per l'extravagant inventor que dona nom a l'obra.

(35) **Akira** (1988) és un film *anime* de culte de **Katsuhiro Otomo** (1954-), basat en el seu exitós còmic *manga* de sis volums i més de 2000 pàgines. El gran ritme de l'acció, l'elaborat disseny dels vehicles i de l'arquitectura, l'escriuïdora visió de la ciutat del segle XXI *Neo-Tòquio* i la planificació d'escenes digna del millor cine fantàstic van ser les causes perquè l'obra es consagrés arreu del món.

(36) *Pòrcu Rósso* (**Kurenai no Buta**, 1992), la història d'un porc que és un aviador en la Itàlia feixista dels anys 20, està realitzat per un dels animadors japonesos contemporanis més destacats: **Hayao Miyazaki** (1941-). L'autor, que treballa successivament per a l'estudi *Tôei Doga*, *Zuiyo Enterprises*, *Nippon Animation* i *Tokyo Movie Shinsha*, acaba produint els seus gran films en el seu estudi de copropietat *Ghibli*.

(37) *Ghost in the Shell* (**Kôkaku Kidôtai**, 1995) és un film dirigit per **Mamoru Oshii** (1951-) que abraça la ciència-ficció japonesa. L'obra, que conté una reflexió sobre les conseqüències de l'era informàtica, està basada en el *manga* de **Masanori Ôta 'Masamune Shirow'**, en què es ressalten els temes futuristes, presentant un planeta Terra posterior a la IV Guerra Mundial i dominat pel Japó.

(àrea 4) Els trucatges

Des dels inicis, la màgia del cinema ha estat present gràcies a tot tipus de trucatges i efectes que han evolucionat i esdevingut claus en diversos films de ficció. Veritables mestres han desenvolupat un seguit de tècniques d'efectes especials que en les últimes dècades han acabat essent principalment digitals gràcies als ordinadors.

(38) *El viatge a la Lluna* (**Le voyage dans la Lune**, 1902) del francès **Georges Méliès** (1861-1938), amb guió que utilitza les novel·les de **Jules Verne** i **Herbert George Wells**, *De la Terra a la Lluna* i *El primer*

home a la Lluna respectivament, estableix les bases del cinema com a espectacle, i representa el primer cas artístic de veritable interès en el setè art amb extraordinaris trucatges.

(39) **El hotel elèctric** (1905) està considerat per molts el primer film que presenta l'animació d'objectes per primer cop a la història. L'obra està realitzada per l'aragonès nascut a Terol **Segundo de Chomón** (1871-1929), probablement el millor animador de tots els temps, que treballa entre d'altres per a la *Pathé Frères* francesa i per a la *Itala Film* de Torí durant el primer quart del segle XX.

(40) **King Kong** (1932) és un film de **Merian C. Cooper** i **Ernest B. Shoedsack** per a la *RKO* amb creació d'efectes especials del nord-americà **Willis O'Brien** (1880-1962). L'obra, que utilitza per primer cop el trucatge anomenat *back-projection*, una imatge projectada sobre una pantalla translúcida per mitjà de la retroprojectió, és la història d'un goril·la gegant que finalment atemoreix la ciutat de Nova York tot escalant el gratacel més alt del món fins aleshores, l'*Empire State*.

(41) *Veïns* (**Neighbors**, 1952) és una creació, amb Òscar de l'*Acadèmia de Hollywood* i *Palma d'Or* del *Festival de Cannes* al millor curt, de l'escocec de naixement **Norman McLaren** (1914-1987). El film narra la història de dos veïns que es barallen fins a la mort per la possessió d'una flor que neix entremig de les seves respectives propietats. Al final, una flor al damunt de cada tomba demostra l'absurditat del seu comportament.

(42) *Jason i els argonauts* (**Jason and the argonauts**, 1963), basat en la famosa llegenda grega, és un film dirigit per **Don Chaffey** per a la *Columbia* ple d'efectes especials treballats magistralment pel nord-americà **Ray Harryhausen** (1920-), gran entre els grans. En el film destaca, entre d'altres, l'antològica seqüència del combat de *Jason* i els seus companys contra un batalló d'esquelets armats amb espases.

(43) *La guerra de les galàxies* (**Star Wars**, 1976), del nord-americà **George Lucas** (1944-), que crearà la seva companyia *Lucasfilm, Ltd.* amb un departament d'efectes especials, l'*Industrial, Light & Magic*, és el primer film i quart episodi d'una llarga saga que, sense cap mena de dubte, esdevé un clàssic del cinema de ciència-ficció i un dels grans èxits comercials de tots els temps.

(àrea 5) **Les marionetes, les siluetes i les plastilines**

La tècnica de l'*stop-motion* consisteix a moure pacientment les figures que han d'actuar en pantalla, fotografiant-les cada cop. Alguns països, d'entre els quals convé destacar l'antiga Txecoslovàquia o la Gran Bretanya, han estat autèntics bressols de creadors i escoles del seu desenvolupament, i de moltes altres tècniques.

(44) *La revenja del càmera* (**The Revenge of the Kinematograph Cameraman**, 1912) està realitzat per **Ladislav Starévitch** (1882-1965), un excepcional creador nascut a Moscou, originari d'una família polonesa, que treballa principalment a França. Mestre en la tècnica de les marionetes, se li atribueixen més de cent films d'animació, dels quals avui dia tan sols en coneixem prop de quaranta.

(45) *Les aventures de Sindbab* (**Dobrodružství namorníka Sinbada**, 1974) està dirigit pel nascut a l'antiga Txecoslovàquia **Karel Zeman** (1910-1989), que realitza animacions plenes d'aventures i meravelles, i que treballa en els seus inicis juntament amb **Hermína Tyrlova** en el taller cinematogràfic *Bata*, el *FAB*, patrocinat pels calçats del mateix nom, dels estudis de cine de la ciutat de Zlín, els *Zlín*, de fet ubicats en una localitat propera, Kudlov.

(46) **Bajaja** (1950), inspirat en llegendes txeques, és un film del nascut a l'antiga Txecoslovàquia **Jirí Trnka** (1912-1969), gran mestre de la tècnica de les marionetes i tota una llegenda en el seu país. L'autor, a Praga estant, es dedica exclusivament a aquest tipus d'animació perquè, segons confessa, "en el cinema de dibuixos animats el moviment no pot aturar-se ni un instant, i en canvi una marioneta pot descansar en un prat i admirar el silenci d'una plàcida nit".

(47) *Aliment* (**Jídlo**, 1992) està realitzat per **Jan Svankmajer** (1934-), un dels realitzadors més coneguts de l'antiga Txecoslovàquia, que canvia constantment de procediments, materials, tècniques i objectes d'animació, combinant-los per exemple de manera molt complexa en un sol film, o bé recurrent solament a un d'ells per a formes simplificades.

(48) *Les aventures del Príncep Achmed* (1926) és una creació de l'alemany **Lotte Reiniger** (1899-1981) amb un interessant tractament de l'animació de siluetes. L'autor, que realitza més de cinquanta films amb aquesta tècnica, controla totes les fases del seu treball, des del retall del paper, passant pel guió, fins a l'animació final.

(49) *El malson abans del Nadal* (***The nightmare before Christmas***, 1993), dirigida per **Henry Selick**, és una producció del nord-americà **Tim Burton** (1958-), *anima mater* del film, i **Denise Di Novi**. L'obra és un viatge fantàstic d'imatges i sons on *Halloween*, el rei de les carbasses, desitja suplantar *Santa Claus* per crear una versió renovada del Nadal on bromes macabres han de substituir els tradicionals bons sentiments.

(50) *Tom Thumb / En Patufet* (***Tom Thumb***, 1989) és una producció dels britànics **Dave Borthwick** (1947-) i **Dave Riddet** (1948-) que funden l'estudi *Bolex Brothers* el 1991. Els autors, que acaben més tard als estudis *Aardman*, comencen treballant amb la mítica càmera de 16mm amb maneta i tres objectius *Bolex H16*, d'aquí el nom de l'anomenat estudi, que els permet fer produccions més econòmiques quan no disposen pràcticament de finançament.

(51) *Evasió a la granja* (***Chicken run***, 2000) és un film dels britànics **Peter Lord** (1953-) i **Nick Park** (1958-), que treballen principalment amb plastilines en múltiples creacions per als estudis britànics *Aardman*, creats pel primer juntament amb **David Sproxton** el 1975. L'obra, per a la *DreamWorks SKG* en associació amb la *Pathé*, està basada en el film *La gran evasió* (***The great escape***, 1963), dirigida per **John Sturges**, amb guió de **W. R. Burnett**.

(àrea 6) **El cinema experimental i abstracte**

Determinat per interessos estètics que s'allunyen de la narració o ficció com a element fonamental per a la cohesió d'un film, l'experimental ha estat més lligat a efectes plàstics i pictòrics, o a principis musicals i rítmics, basant la seva integració en la coherència que desprèn de l'associació de colors, formes i sons en successió. Sovint es relaciona amb l'avantguarda, i en alguns films de ficció és present per exemple en els títols de crèdit.

(52) ***Rhythmus 21*** (1921) és una creació de l'alemany **Hans Richter** (1888-1976), un dels màxims exponents i iniciador de l'anomenat cinema abstracte, representant també de la pintura cubista. El film és una dansa de formes geomètriques, on predominen quadrats i rectangles negres, grisos i blancs.

(53) *Joc de llums. Opus 1* (***Lichtspiel. Opus 1***, 1921) és una realització de l'alemany **Walter Ruttmann** (1887-1941), que ell mateix descriu com "pintar amb el temps". L'autor, arquitecte de formació, pintor i músic, que comença interessant-se pel moviment *Dada*, és conegut també per haver realitzat algunes seqüències per a films de **Fritz Lang** o **Paul Wegener**, o per haver dirigit el llargmetratge *Berlín, Simfonia d'una gran ciutat* (***Berlin, Die Symphonie Einer Grosstadt***, 1927).

(54) *Simfonia diagonal* (***Diagonal Sinfonie***, 1923) és una realització de l'alemany d'origen suec **Viking Eggeling** (1880-1925), sempre fascinat per les formes i els colors. La seva utilització, sobretot de formes geomètriques mòbils, com els sons en una orquestra, suggereixen la idea de melodies silencioses, en el fons vertaderes simfonies visuals.

(55) ***Allegretto*** (1936) és una realització de l'alemany **Oskar Fischinger** (1900-1967) elaborada amb una tècnica molt personal. L'autor arriba a treballar per a la *Walt Disney Productions* en la part anomenada *Tocata i Fuga en Re menor* de **Johann Sebastian Bach** del film ***Fantasia*** (1940), part que fou considerada massa abstracte i en conseqüència es modificà de tal forma que ell mateix rebutja ser-ne el creador.

(56) ***Film exercise núm. 1*** (1943-44) és pioner del lligam art i tecnologia, i està realitzat pels nord-americans **John** (1917-1995) i **James** (1921-1982) **Whitney**, que realitzaran també nombroses creacions per separat. El film és el primer d'una sèrie de films experimentals, clarament representatius del cinema abstracte, que arriba fins al número 5.

(57) Els títols de crèdit del film ***Vertigo*** (1958) d'**Alfred Hitchcock** per a la *Paramount* estan realitzats pel nord-americà **Saul Bass** (1920-1996), que treballa també en diverses tasques per a realitzacions cinematogràfiques de directors com **John Frankenheimer**, **Stanley Kubrick**, **Otto Preminger**, amb qui treballa en dotze films dels quals cal destacar també els títols de crèdit d'*Anatomia d'un assassinat* (***Anatomy of a Murder***, 1959), **Robert Wise** o **William Wyler**.

(àrea 7) **Les creacions per ordinador**

Actualment, els llargmetratges creats íntegrament per ordinador es poden comptar amb els dits de les mans. No fa ni una dècada que va sorgir el primer film d'animació en 3D, si bé anteriorment, en els anys vuitanta,

sorgiren diversos curtmetratges o s'inserien en films de ficció escenes o personatges creats íntegrament amb uns i zeros. Els Estats Units d'Amèrica n'han estat els principals productors.

(58) **Toy Story** (1995), del nord-americà **John Lasseter** (1957-), és el primer film de la història creat íntegrament per ordinador dels *Pixar Animation Studios* i la *Walt Disney Productions*. Els seus protagonistes principals són unes joguines: *Woody*, un ninot vaquer de drap, i *Buzz Lightyear*, un ninot de l'espai de plàstic, que simbolitzen el passat i el futur de la nació americana en una història molt propera a una *buddy movie*, un film de col·legues.

(59) **Shrek** (2001), d'**Andrew Adamson** i **Vicky Jensen**, és una producció dels estudis *Pacific Data Images* de la companyia nord-americana *DreamWorks SKG*. El film es nodreix de centenars de personatges de fantasia al llarg d'una narració que té com a protagonistes principals un ogre sorrut però de bon cor, un ase incapaç de callar-se, una princesa encantadora que sap tenir cura d'ella sola i un tirà ben menut.

(60) **Final Fantasy** (2001), d'**Hironobu Sakaguchi**, és una creació, finalment sota producció nord-americana, de la companyia japonesa *Square*, tradicionalment prestigiosa creadora de videojocs, que treballa amb un interessant sistema de captura de moviment, el *motion capture*, el qual permet captar digitalment els moviments que provenen d'una persona a qui se li han col·locat diversos sensors per tot el cos.

(61) **Ice Age** (2002), dirigida per **Chris Wedge**, és una producció dels estudis *Blue Sky* de la companyia nord-americana *Twentieth Century Fox*. El film, que apunta un nou estil d'animació 3D, narra la història de tres criatures força diferents de l'Edat de Gel que veuen units els seus camins havent de retornar un nadó humà a la seva família.

Espai de taller “DESCOBREIX LA MÀGIA DE L'ANIMACIÓ”

Espai de taller interactiu per a què el visitant pugui descobrir els secrets de l'animació. Consta de diverses rèpliques d'objectes: zoòtrops, fenaquistoscòpis, praxinoscòpis, folioscòpis, Cine NIC.... Que el públic pot manipular.

Tanmateix, cada tarda, de 16 a 19.30h, mentre duri l'exposició i amb el suport d'un monitor, els visitants podran dibuixar les seves pròpies seqüències d'animació.

ESPECIFICACIONS TÈCNIQUES

- Exposició ocupa la Sala d'exposició Permanent del Museu del Cinema: 120 m2
- L'exposició està formada per material divers relacionat amb la història del cinema d'animació i consta de:
  - 61 fotografies de les principals pel·lícules de cinema d'animació de tots els temps agrupats en 7 àmbits.
  - 7 audiovisuals (un per a cada àmbit), d'aproximadament 5 minuts cada un, que inclouen en total 41 fragments de les principals pel·lícules de cinema d'animació.
  - 19 objectes i aparells originals relacionats amb el cinema d'animació amb l'animació de les imatges anterior al cinema. Aquests objectes pertanyen al fons del Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallof
  - 1 espai de taller interactiu amb rèpliques d'aparells d'animació d'imatges per a què el visitant pugui experimentar com s'anima una imatge i quin són els secrets de l'animació.
- El 16 de gener de 2003, la Fundació Museu del Cinema i la Universitat Ramon Llull-Escola La Salle signaren un conveni marc de col.laboració. El primer resultat d'aquest conveni és la realització d'aquesta exposició sobre la història del cinema d'animació, que ha estat comissariada per Jaume Duran i realitzada per un equip de professors i alumnes del Màster en Guió d'Animació 3-D i del Màster en Comunicació i Producció Audiovisual Digital, ambdós de l'Escola Universitària La Salle-Universitat Ramon Llull.

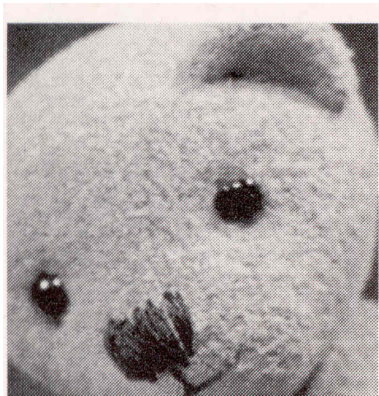
El Màster en Guió i Animació 3-D (MGA3D) de La Salle - Universitat Ramon Llull s'imparteix a Barcelona i ofereix una completa visió teòrico-pràctica de les diferents disciplines en el procés de creació d'una animació per ordinador, des del disseny més bàsic del guió fins a la producció final i la direcció de projectes d'animació del món cinematogràfic, televisiu, publicitari i multimèdia, entre d'altres.

El Màster en Comunicació i Producció Audiovisual Digital (MCPAD) de La Salle - Universitat Ramon Llull s'imparteix a Barcelona i ofereix una completa visió teòrico-pràctica per realitzar una producció audiovisual digital, atenent les fases de preproducció (llenguatge i narrativa audiovisual, guió), producció (tècniques de realització, posada en escena) i postproducció (edició d'imatge i so i tecnologia digital).

Jaume Duran (Barcelona, 1970) és llicenciat en Filologia i en Lingüística per la Universitat de Barcelona. Actualment és doctorand en Història de l'Art i es dedica a tasques relacionades amb el món de la comunicació audiovisual. És professor de Narrativa Audiovisual i d'Anàlisi i Crítica de Films a la Universitat de Barcelona i professor de Guionatge i d'Animació a La Salle - Universitat Ramon Llull i coordinador i director respectivament del Màster en Guió d'Animació 3-D i del Màster en Comunicació i Producció Audiovisual Digital, ambdós de l'Escola Universitària La Salle.

ACTIVITATS RELACIONADES

1/ Projeccions diàries de cinema d'animació per a tots els públics. Programes de: Cinètic, Cromosoma TV Produccions, Asifa, Festival Internacional de TV Infantil de Barcelona i Festival Animac de Lleida.

Petites pel·lícules de diversos països i realitzades amb diferents tècniques. Totes elles són exemples de la creativitat i la imaginació que permet el cinema d'animació, a més de ser una alternativa molt vàlida a les grans produccions americanes. Cinètic, Cromosoma Tv produccions, Asifa, Festival Internacional de TV Infantil de Barcelona i Festival Animac de Lleida us ofereixen aquest estiu una petita mostra del món de l'animació.

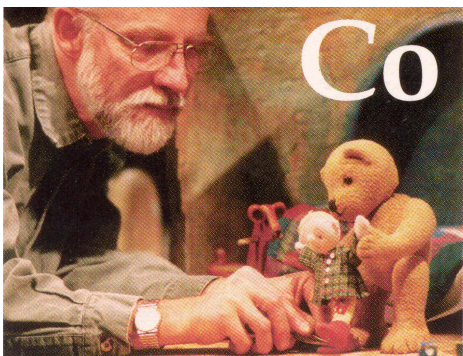
Dates: de l'1 de Juliol a 14 de setembre
Horari: projecció diària a les 11.30h i a les 17.00h.
Lloc: Sala d'audiovisuals del Museu del Cinema
Durada aproximada de les projeccions: 55'
Entrada lliure.

Consulteu programació a www.museudelcinema.org

Amb la col·laboració de: Cinètic, Cromosoma TV Produccions, Asifa, Festival Internacional de TV Infantil de Barcelona i Festival Animac de Lleida.

2/ De la 1 a la 13. Materials de les Mostres de Cinema d'Animació

L'Associació Cinètic realitza anualment a la ciutat de Girona la Mostra de Cinema d'Animació. Des de l'any 1990, milers de nens i nenes gironins han pogut veure, gràcies aquesta Mostra, un cinema d'animació diferent i alternatiu al que ofereixen la televisió i el cinema més comercials. El Museu del Cinema exposa una petita selecció de materials, principalment gràfics, relacionats amb les 13 Mostres realitzades per Cinètic al llarg d'aquests anys.

Dates: 1 de Juliol a 14 de setembre
Lloc: Sala d'audiovisuals del Museu del Cinema
Entrada lliure.
Amb la col·laboració de Cinètic

3/ Estrena mundial: Les Tres Bessones i el Cinema (nou capítol)

El Museu del Cinema i Cromosoma TV Produccions presenten a Girona, en primícia mundial, un nou capítol de la popular sèrie de Les Tres Bessones, dedicat al naixement del cinema. L'acció d'aquest nou capítol, titulat "Les Tres Bessones i el Cinema", comença i acaba a Girona, al Museu del Cinema, des d'on la Bruixa Avorrida envia a les entremaliades Bessones a ajudar als Lumière, Edison i Méliès a inventar el cinematògraf. Aquest capítol de la sèrie, juntament amb d'altres que està preparant la productora, s'emetrà a partir del mes de setembre d'enguany. Aquesta sèrie ha tingut un èxit molt important arreu del món, ja que ha estat emesa a més de 158 països i traduïda a 32 llengües.

Descobreix abans que ningú aquest nou capítol de les Tres Bessones on la ciutat de Girona i el Museu del Cinema també són protagonistes.

Data: dimarts, 15 de juliol de 2003

Hora: 21,30h.

Lloc: plaça Josep Pla (darrera el Museu del Cinema)

Entrada lliure

Amb la col·laboració de Cromosoma Produccions

4/ Tallers per a tots els públics: “La màgia de l’animació” .

Dos imatges que, superposades, en creen una tercera; una seqüència de dibuixos que es converteix en un petit film; uns dibuixos sobre un disc que observats a través del mirall es tornen vius, la projecció d’imatges animades amb el Cine NIC... tot això i més per entendre i conèixer els orígens de l’animació i, sobretot, per a participar de la seva màgia.

1 de Juliol a 14 de setembre.

Cada dia de 16.00 h a 19.30 h en el marc de l’exposició temporal.
Entrada lliure

5/ Com es fa el cinema d’animació avui. Projectió audiovisual.

Projectió audiovisual d’una selecció de *making off* d’algunes de les millors pel·lícules de l’animació dels darrers anys, realitzada pels comissaris de l’exposició temporal.

1 de juliol a 14 de setembre

Projectió diària de 10.00h a 20.00h.

Sala Making off

Entrada inclosa en l’entrada general al Museu del Cinema

Amb la col·laboració del Departament de Tecnologies Audiovisuales i Màsters MCPAD i MGA3D de La Salle – Universitat Ramon Llull

---

6/ Cicle de cinema d’animació japonès “Anime”: Hayao Miyazaki

7 de juliol: “**Kurenai no buta / Porco Rosso**” (Hayao Miyazaki, 1992) VOSE, 94 min. A l’inici de la sessió es presentarà el llibre “El gran libro del Manga” d’Alfons Moliner

14 de juliol: “**Princess Mononoke / La Princesa Mononoke**” (Hayao Miyazaki, 1997) 133 min VE

21 de juliol: “**Spirited Away / El viaje de Chihiro**” (Hayao Miyazaki, 2002) 129 min. VOSE

Lloc: Cinema Truffaut

Sessió: 22:30 h

Entrada: 4,5€ /Entrada reduïda: 3,80€ / Club d’Actors del Museu: 2,5€

Amb la col·laboració de: Cinema Truffaut, Cinètic, Asifa